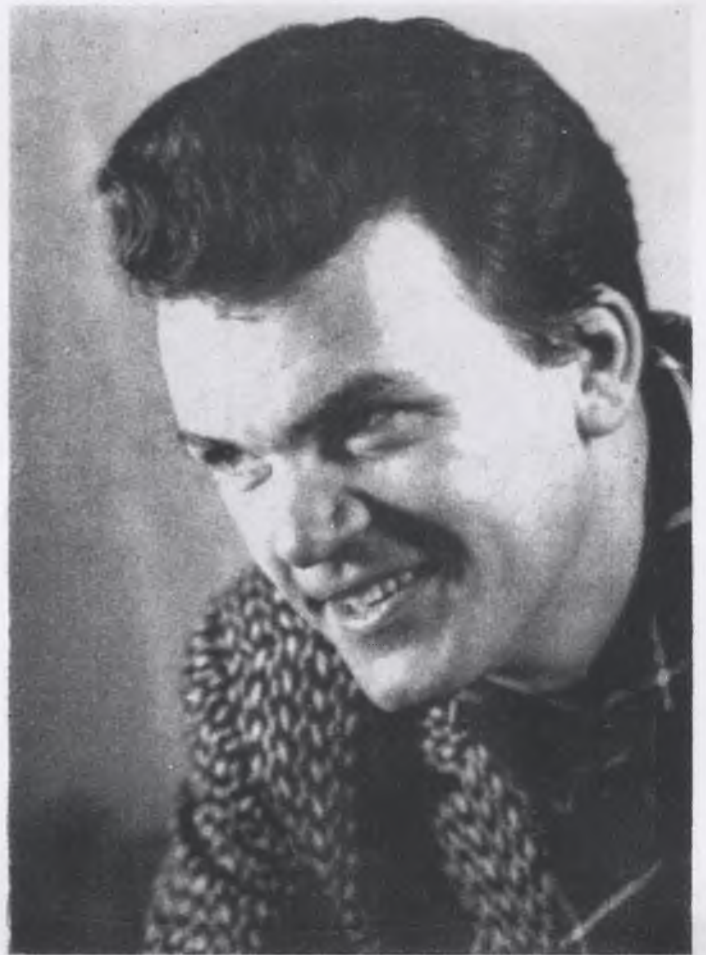

MILAN KUNDERA
**MAJITELÉ
KLIČŮ**

DIVADLO PETRA BEZRUČE
DŮM KULTURY PRACUJÍCÍCH OSTRAVA

Milam Kennedy

*Být básníkem to znamená
jít až na konec*

*Na konec pochyb
na konec doufání
na konec vášně
na konec zoufání*

*Pak teprv sečítat
Dřív ne Dřív ne*

*Nebo se může stát
že součet života
vyjde ti směšně nízký*

*Že se jak dítě budeš potácet
věčně jen v malé násobilce*

*Být básníkem to znamená
jít vždy až na konec*

Majitelé klíčů — manželé Krůtovi a jejich Alenka — to nejsou celkem vzato žijí kolem nás a většinou se nad nimi nepozastavujeme; napomínají nás, poučují nás, snad si na nás píšou posudky. Ba jsem si jist, že by mohli hrát v některých současných kusech i roli kladného hrdy, na niž je pyšný: Krůta své vojáctví a smysl pro kázeň a čest, Krůtová emancipační názor Alenka roztomilost a víru v životní poslání. ☉ To, co dává rodině Krůtových znak grotesknosti, které projdou nespátřeny jejich bytem, ukážou jejich hrdy v pravém měřítku. A v měřítku malá a každá pravda absurdní.

V příběhu této hry je jistá hrdy. Bude mi to mít leckdo za zlé a i někteří ztupit ostří této hrdy, aby se nedostali do rozporu s konvenčním cítěním publika. ☉ Ale drama poru s konvenčním cítěním publika. V tom je dokonce kus jeho poslání. Má sice strhovat, uch aby se líbilo. Umění není na líbení. ☉ Ostatně autor není soudce ani prokurátor a umírá-li v je jí poslal na smrt z trestu či ze msty. ☉ I když je to nevinnost zkázonosná a odpuzující, přece ví jsou nevědomí. Nenávídím tuhle nevinnost a děším se jí. Ale jestliže se Jiří hluboce ukloní Alence chází, rozumím mu.

Otázka je položena jasně: Jaké pojetí světa je adekvátní člověku a lidskému Malorysé nebo velkorysé? Tuto otázku si musí Jiří během osudného rána plně a poctivě prožít. Ne pochybnostmi obě koncepce života, i když nakonec, jakkoli je to pro něho hrůzné a hrdy, ner svým starým přátelům, své starší minulosti.

Hra je z okupace. Chtěl jsem, aby svědčila poctivě jak o velikosti českých lidí. V okupaci bylo oboje. Až dosud jsme přivýkli zdůrazňovat víc heroickou stránku českého chování roismus znamená zkrašlovat pravdu. V okupaci se nejenom zakalovaly statečné charaktery, ale u i česká loyálnost, zbabělost, opatrnost a poslušnost, tato negativní stránka českého charakteru, která v české historii než ona stránka heroická.

Jakkoli jsem však chtěl zachovat ve hře pravdivé proporce, které by odpovídaly, jsem si nekladl za cíl vykreslit obraz okupace, nýbrž mi šlo mnohem víc o to, vyslovit tímto p mýtus, který by měl platnost obecnější a platil stejně dnes, jako platil v době, o níž byl napsán. malosti, která se dala na pochod, a všechny, kteří se jí namanou do cesty, snaží se uchvátit a uv ☉ Ale zároveň také mýtus o nutné zkáze těchto vojáků malosti, kteří žijíce v sebeklamu, „vidíc vždycky nevědouce proč, zaslápnuti botou, o níž ani nevědí, na čí noze byla nazuta.

žádní darebáci ani žádné karikatury. Máš stěnu, možná, že na nás dokonce ordin. Vždyť každý z nich má svou zoru a své mateřství s velkým M, je to prve kontext. Velké události, každá ctnost stane obludnou

i interpretové se budou možná snažit atické umění se má dostávat do roz-avacat, dojímat — ale není třeba, jeho postava, není to proto, že by im, že Krůtovi jsou nevinní, protože i jím rodičům, když od nich od

u žití? To malé nebo to velké? Jesmísi nijak ulehčovat. Musí stihat může nedat do důsledků za pravdu

lidí v této době, tak o jejich malosti. ní. Ale absolutizovat okupační he-utvrzala se tehdy na druhé straně tera má o nic méně silnou tradici

vidal historické skutečnosti, přesto příběhem jakési podobenství, jakýsi • Kristus, který by vyprávěl o lidské tvlác ve svém strašlivém boji o nic. ce pize do blízka“, zínirají nakonec

NINA DIVIŠKOVÁ V ROLI ALENY • RADVANA HAVELKOVÁ V ROLI KRŮTOVÉ

Forma hry má v sobě leccos, co se zdá být komplikované. Na scéně jsou dva pokoje a chvílemi se mluví zároveň v obou, takže jsou do sebe propleteny dva rozhovory. Divák musí tedy na určitých místech sledovat jednak oba rozhovory zvlášť, jednak i oba zároveň v jejich spojení, v němž je skryt další, tj. třetí význam dialogu. Vlastní reálný děj, jenž probíhá v bytě u Krutů, je čtyřikrát přerušen tzv. vizemi. To je vždycky ta vteřina, v níž musí dojít Jiří k rozhodnutí; vteřina, která se promítne do jakéhosi snového vidění, snového příběhu, v němž je objektivizováno Jiřího dilema. Taková poměrně složitá forma si vyžaduje od interpretů značnou ukázněnost. Žádné formální novosti či komplikovanosti jsem nepoužil samoučelně, nýbrž jen proto, že to vyplynulo logicky a nezbytně z myšlenky i příběhu hry. Snažil jsem se být maximálně přesný i maximálně prostý. Vize nemají nic společného se symbolickými šarádami a nesmějí se stát popudem k libovolnému fantazírování. Pochopí je nejlépe ten, kdo je pochopí v jejich samozřejmosti.

Ale to už je spíš slovo k interpretům než k divákovi.

MILAN KUNDERA

Důstojník: Ty jsi ten na řetěze?

Jiří: Ne.

Důstojník: Tak ty už jsi mrtvý!

Jiří: Ne.

Důstojník: Tak se posaď!
Tady je tvoje místo!

Jiří: Není.

Důstojník: Tady je přece
všechno, co máš!

Jiří: Nemám nic.

Důstojník: Tvé království...

Jiří: Nemám nic, majiteli
světa. Jsem svobodný!
Mám jenom touhu... zabít tě,
kde tě potkám.

Důstojník: Stůj! Kam jdeš?

Jiří: Do hor!

Důstojník: Neutečeš mi!

Jiří: Neutikám!
Jdu si tě najít!

STĚPÁNKA RANOŠOVÁ V ROLI VĚRY • JIŘÍ ČEPORAN - DŮSTOJNÍK GESTAPA

MILAN KUNDERA MAJITELÉ KLÍČŮ

Hra o jednom dějství se čtyřmi vizemi

REŽIE: EVŽEN NĚMEC ● SCÉNA A KOSTÝMY: OTAKAR SCHINDLER
SCÉNICKÁ HUDBA: MIROSLAV KLEGA

JIRÍ NEČAS	ARNOŠT BOROVEC
ALENA NEČASOVÁ	NINA DIVÍŠKOVÁ
KRŮTA	ADOLF MINSKÝ
KRŮTOVÁ	RADVANA HAVELKOVÁ
VĚRA	ŠTĚPÁNKA RANOŠOVÁ
DOMOVNÍK SEDLÁČEK	PETR RYDEL
DOMOVNICE	SOŇA ŠIMBEROVÁ
DŮSTOJNÍK GESTAPA	JIRÍ ČEPORAN
TONÍK	JIRÍ HASIL
PRVNÍ MUŽ	FRANTIŠEK HUSÁK
DRUHÝ MUŽ	VÁCLAV ROŠTLAPIL

PŘEDSTAVENÍ ŘÍDÍ: MARIE MINSKÁ TEXT SLEDUJE: MARIE POHLUDKOVÁ

TECHNICKY SPOLUPRACUJÍ: L. BAKEŠ S KOL. — SVÍTÍ: B. NĚMEČEK S KOL. — VÝ-
ROBA DEKORACÍ: J. PÁTEK S KOL. — VÝROBA VLÁSENEK: M. KUTHANOVÁ S KOL. —
VÝROBA KOSTÝMŮ: B. SMETANOVÁ S KOL.

Redakce programu: Zdenka Charvátová Grafická úprava: Otakar Schind-
ler Vytiskly Moravské tiskařské závody, n. p., Olomouc, závod Ostrava,
prov. 22, Hollarova 14 — Cena Kčs 1,60

Fotografie na obálce: Radvana Havelková, Nina Divíšková, Adolf Minský a Arnošt Borovec.

PREMIÉRA 6. DUBNA 1962.

T.11 21409